

Методичний коментар до уроку “Танцювальний клас”

Відкриваємо таємницю тактів

Мова танцю

Сьогодні ми розмовлятимемо мовою танцю. Обговоріть із дітьми, чим мова танцю особлива, як її зрозуміти, що таке танцювальні слова, чи всі розуміють танцювальні слова й речення однаково.

- Порівняйте мову танцю зі звичайною мовою. Що таке танцювальні слова? Речення? Тексти?
- Як зрозуміти мову танцю?
- Чи є в танці рухи, які всі розуміють однаково?
- Як танцівники розповідають історію? Як розповідають про свої почуття?
- Уявіть, як вітаються балерини й танцівники. Чи потрібні для такого вітання слова? Чому? Привітайтеся, використавши рухи класичної хореографії.

Діти також можуть поспілкуватися та обговорити, як вітаються в народних танцях, бальних, сучасних тощо.

Досліджуємо нотний запис

Розгляньте нотний запис.

- Які елементи в ньому обов'язкові? Без чого нотного запису не може бути?
- Пригадайте, де і як позначають музичний розмір.

Музичний розмір записують у вигляді дробу на початку нотного запису після ключа.

У цьому прикладі верхнє число визначає кількість четвертних нот, з яких може складатися такт, а нижнє — їх тривалість (четвертні ноти — 4). Розмір $2/4$ означає, що такт музики може складатися з двох четвертних нот.

- Які такти схожі? Чим саме?
- Запишіть музичні рівності двох перших тактів. Поміркуйте, чим схожі всі такти.
- Який розмір музики? Дослідіть, що в розмірі позначає верхнє число, а що нижнє.
- Чи завжди музика в розмірі 2/4 є маршем?
- Пофантазуйте і наспівайте мелодію варіації на цю музику.
- Проплескайте ритм музики соло, дуєтом, квартетом, октетом.

Чи складно танцювати?

Від задуму до прем'єри — складний шлях: потрібні зусилля багатьох працівників театру, щоб прем'єра вдалася. А танцівники щодня приходять до танцювального класу і відточують ідо автоматизму свої рухи. Відбувається багато репетицій, доки ми побачимо виставу.

Дії лікарів, водіїв, продавців ми часто бачимо в повсякденному житті, а дії представників деяких професій ми не бачимо, а бачимо лише результат їхньої праці —

картину, скульптуру, книжку, виступ артиста тощо. Тому нам здається, що ці люди з легкістю все виконують, не докладаючи майже жодних зусиль. Адже їхня щоденна важка копітка праця прихована від нас. Дізнатися про те, як працюють такі фахівці, ми можемо розглядаючи фотографії, відеоматеріали, а інколи — і картини.

Тож уважно роздивимось картину сучасного українського художника Анатолія Шаповалова “В очікуванні”, на якій діти можуть побачити щоденну працю балерин. Художник малює життєрадісні картини, багато уваги приділяє світлу. Кожен його твір продуманий до дрібниць.

- Придивіться, звідки на картині падає світло. Як його зображує художник?
- Як ви думаєте, чого очікують балеринки?
- Як ви гадаєте, про що думає кожна з них? Про що розмовляють дівчатка? Про що мріють?
- Поміркуйте, який танець вони можуть виконувати в таких костюмах.
- Як ви думаєте, чи легка праця у балерин? Дізнайтеся більше про їхню роботу.
- Які риси характеру потрібні артистам та артисткам балету? Для чого?

Варіації в балеті

Знайомимося з композитором

Людвіг Мінкус — австрійський композитор, скрипаль і диригент. Його музику називають балетною. Вона мелодійна, ритмічно чітка, тому під її супровід просто танцювати. Людвіг Мінкус добре відчував специфіку балету, тому саме його життєрадісні балети й досі не сходять зі сцен провідних театрів світу, професіонали вважають їх неперевершеною балетною класикою. Кожен танцівник класичного балету обов’язково танцює в балетах Мінкуса. Однак музику цього композитора майже не можна почути окремо — не у хореографічному спектаклі.

Композитор навчався у Відні, з 1846 року жив і виступав як скрипаль у Парижі, а на початку 1850-х років переїхав до Росії. У 1862–1872 роках — концертмейстер оркестру Большого театру, одного з провідних театрів світу. У співавторстві з Маріусом Петіпа, провідним світовим балетмейстером, Мінкус створив 16 балетів, з яких найбільшу популярність здобула “Баядерка” (1877).

Після відкриття Московської консерваторії Мінкус став у ній професором за класом скрипки й водночас продовжував виступати як скрипаль.

Па-де-де

Подивіться па-де-де з балету “Дон Кіхот” австрійського композитора, скрипаля і диригента Людвіга Мінкуса (хореографія Олександра Горського, виконують Paloma Herrera та Angel Corella). Яскрава музика Людвіга Мінкуса сама собою запам’ятовується, тішить слух, а ноги самі собою танцюють під неї.

Па-де-де (від фр. *pas de deux* — крок удвох) — одна з основних музично-танцювальних форм у балеті. Складається з ліричної частини (дуету), двох варіацій (соло балерини й танцівника) і віртуозної коди (спільної заключної частини).

- Чому па-де-де вважають особливою музично-танцювальною формою? Чим воно відрізняється від інших танців у балеті?

Варіації — яскраві короткі частини танцю, своєрідне змагання танцівників. У них виконавці демонструють найвишуканіші рухи — тут багато високих стрибків, під час яких виконавець немовби зависає в повітрі, складних обертань тощо. І хоча варіації є музичним продовженням одна одної, кожна з них наповнена своїм, тільки їй притаманним змістом, своїм характером, темпом та всіма іншими засобами музичної виразності.

Під час **коди** танцівники демонструють найскладніші балетні рухи: зазвичай балерини виконують *фуєте* (швидкі обертання на одному місці), а танцівники — чоловіче фуєте.

Запропонуйте дітям знайти на відео кожен частину па-де-де, зверніть їхню увагу на фуєте (обертання).

Відчути себе мистецтвознавцем і дослідити особливості музично-танцювальних форм у балеті дітям допоможе завдання на с. 42 з [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

Танцюємо варіації

Послухайте музику [варіації Остапа](#) з балету Василя Соловйова-Седого “Тарас Бульба”.

- Як гадаєте, які рухи пасують до музики?
- Чи схожа ця музика на музику гопака?
- Вигадайте варіацію до неї.
- Яку хореографію ви оберете: класичну, народну чи сучасну? Чому?

Влаштуйте у класі таке собі танцювальне змагання — варіації дівчаток і хлопчиків. Хто чисто виконає найскладніший елемент?

Після завершення можете показати дітям, як варіацію Остапа [виконують у балеті](#).

- Чи так ви уявляли собі танець під цю музику?
- Що збігається з вашими уявленнями? Можливо, хтось із вас продемонстрував певний рух танцівника? Який саме?